

Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj

2018/0236(COD)

9.10.2018

MIŠLJENJE

Odbora za poljoprivredu i ruralni razvoj

upućeno Odboru za industriju, istraživanje i energetiku

o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju svemirskog programa Unije i Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013, (EU) br. 377/2014 i Odluke 541/2014/EU
(COM(2018)0447 – C8-0258/2018 – 2018/0236(COD))

Izvjestiteljica za mišljenje: Hilde Vautmans

PA_Legam

PE625.318v02-00

2/23

AD\1162188HR.docx

HR

KRATKO OBRAZLOŽENJE

Poljoprivreda postaje sve složenija djelatnost diljem svijeta. S jedne strane, Ujedinjeni narodi predviđaju se da će se proizvodnja hrane do 2050. morati povećati za 50 % kako bi se odgovorilo na potrebe svjetskog stanovništva. S druge strane, sektor će se morati suočiti s učinkom klimatskih promjena i s njima povezanim problemima u pogledu okoliša i biološke raznolikosti kao njihove posljedice, kao što su kvaliteta tla i vode. Poljoprivrednici u EU-u također se moraju držati visokih standarda proizvodnje te se nositi sa sve većim brojem uvjeta, zahtjeva društva i administrativnih postupaka.

Stoga su pred sektorom brojni izazovi kako bi se u potpunosti ostvario produktivan i resursno učinkovit poljoprivredni model koji optimizira svoje proizvode bez obzira na veličinu poljoprivrednog gospodarstva. Posljednjih je godina europska poljoprivreda ostvarila dobre rezultate u pogledu razvijanja novih praksi, tehnika i metoda proizvodnje koje su povećale prinose, poboljšale prilagodljivost poljoprivrednih praksi novim i promjenjivim okolnostima te smanjile troškove proizvodnje.

Međutim, taj napredak ne bi bio moguć bez neprocjenjive pomoći svemirske tehnologije. Poljoprivreda je jedan od ključnih sektora u kojemu se primjenom aplikacija svemirske tehnologije ostvaruje dodana vrijednost. Precizna poljoprivreda, uporaba tehnologije u donošenju preciznijih, odmjerenijih i prikladnijih odluka u području poljoprivrede, satelitski navigacijski sustavi i sustavi za promatranje Zemlje trenutačno se rabe na brojnim poljoprivrednim gospodarstvima u EU-u te će uskoro biti dijelom sveobuhvatnog europskog poljoprivrednog sektora. Danas oko 10 % BDP-a EU-a, što iznosi više od 1,100 milijardi eura, ovisi o uporabi satelitskih navigacijskih signala. Europska svemirska industrija zapošljava više od 230 000 stručnjaka, a procjenjuje se da je njezin promet 2014. iznosio između 46 i 54 milijarde eura.

Ovaj Prijedlog uredbe nastavlja se na Svemirsku strategiju za Europu. U potpunosti integriran svemirski program objedinit će sve aktivnosti Unije u ovom području te ponuditi usklađen okvir za buduća ulaganja, uz veću vidljivost i fleksibilnost. Veća učinkovitost u tom području u konačnici će pridonijeti uvođenju novih svemirskih usluga od kojih će korist imati svi građani EU-a. Prijedlogom se Uniji na raspolaganje daje proračun za svemir od 16 milijardi eura za provedbu, nastavak rada te poboljšanje programa Galileo, EGNOS, Copernicus i SST te pokretanje inicijative Govsatcom.

Izvjestiteljica pozdravlja Komisiju Prijedlog uredbe jer se njime znatno pojednostavnjuje i racionalizira postojeća pravna stečevina Unije tako što se u jedan tekst objedinjuju i u njemu uskladjuju gotovo sva pravila koja su dosad bila sadržana u zasebnim uredbama ili odlukama. To povećava vidljivost svemirske politike Unije, što je u skladu s važnom ulogom koju Unija namjerava imati u budućnosti kao globalni akter u svemiru.

U skladu s ciljem bolje provedbe zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) javlja se i veća potreba za uporabom informacija prikupljenih promatranjem Zemlje, čime se nude šire mogućnosti u pogledu praćenja politika i pametne poljoprivrede. Copernicus utire put praćenju poljoprivrednih aktivnosti koje služe ciljevima ZPP-a pružanjem besplatnih i otvorenih podataka o promatranju Zemlje. Tim se podacima, u kombinaciji s kapacitetom sustava za identifikaciju zemljишnih čestica i nadopunjениm drugim satelitskim snimkama koje pruža privatna industrija, ostvaruje stvarna dodana vrijednost.

Stoga izvjestiteljica smatra da bi se veći proračun trebao dodijeliti programu Copernicus kako bi se postigla ravnoteža s programom Galileo i kako bi se ispunile nove potrebe politika EU-a i zahtjevi dionika. Izvjestiteljica predlaže da se programu Copernicus dodijele dodatne 2 milijarde eura. Ta je brojka u skladu s procjenama dugoročnog scenarija programa Copernicus za provedbu svih prioriteta koje su zatražili dionici i koje je utvrdila Europska komisija.

U te potrebe ubrajaju se:

1. misija koja se oslanja na rad više satelita, a s ciljem mjerjenja ljudskog utjecaja na ciklus CO₂. Ta potreba svoju potporu nalazi u zaključcima Konferencije COP21.
2. opažanja u visokoj prostorno-vremenskoj rezoluciji radi nadopune i proširenja postojećih mjerena Sentinela -2. To je bio prioritet koji su iznijeli poljoprivredni dionici, a važan je i u kontekstu urbane primjene.
3. nova mjerena kritičnih parametara za polarne regije. Time će se potpora dati politikama EU-a za Arktik te pitanju klimatskih promjena.
4. optička zapažanja s mogućnošću hiperspektralnog snimanja za proširenje trenutačne misije Sentinel-2. Riječ je o prioritetima koje su istaknuli dionici u poljoprivredi, a važni su za zemljишne resurse.

Sve je više mogućnosti za uporabu podataka iz programa Copernicus u poljoprivrednom sektoru i u EU-u i globalno, i to u pogledu: kriza povezanih s hranom i vodom, iskorištavanja voda, gubitka biološke raznolikosti, propadanja ekosustava, ekstremnih vremenskih uvjeta, precizne poljoprivrede, praćenja ZPP-a i sigurnosti hrane u širem smislu.

Dodatnim novcem koji se traži za četiri navedene misije privatnom će se sektoru omogućiti da osmisli više aplikacija u praktičnom formatu za svakodnevnu uporabu na ručnim uređajima namijenjenih proizvođačima i ostalim dionicima. Primjer iz Belgije: VITO je razvio sustav za praćenje rasta krumpira. Korištenjem podataka i informacija iz programa Copernicus tu se uslugu sada može razmjerno povećati i primijeniti na globalnoj razini. Aplikacijama poput te može se popuniti aktualni kritični nedostatak informacija o predviđanjima prinosa usjeva.

AMANDMANI

Odbor za poljoprivredu i ruralni razvoj poziva Odbor za industriju, istraživanje i energetiku da kao nadležni odbor uzme u obzir sljedeće amandmane:

Amandman 1

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 3.

Tekst koji je predložila Komisija

(3) Još od kraja devedesetih godina prošlog stoljeća Unija razvija vlastite svemirske inicijative i programe, konkretno

Izmjena

(3) Još od kraja devedesetih godina prošlog stoljeća Unija razvija vlastite svemirske inicijative i programe, konkretno

Europski geostacionarni navigacijski sustav (EGNOS) za kojim su uslijedili Galileo i Copernicus, koji ispunjavaju potrebe građana Unije i zahtjeva javnih politika. Ne samo što bi trebalo osigurati kontinuitet tih inicijativa nego bi ih trebalo poboljšati kako bi ostale na čelu u razvoju novih tehnologija i promjena u područjima digitalne tehnologije i informacijske i komunikacijske tehnologije, ispunjavale nove potrebe korisnika i mogle ispuniti političke prioritete kao što su klimatske promjene, uključujući praćenje promjena u području Arktika, sigurnost i obranu.

Europski geostacionarni navigacijski sustav (EGNOS) za kojim su uslijedili Galileo i Copernicus, koji ispunjavaju potrebe građana Unije i zahtjeva javnih politika. Ne samo što bi trebalo osigurati kontinuitet tih inicijativa nego bi ih trebalo **brže** poboljšati, **na primjer, povećanjem broja satelita**, kako bi ostale na čelu u razvoju novih tehnologija i promjena u područjima digitalne tehnologije i informacijske i komunikacijske tehnologije, ispunjavale nove potrebe korisnika i mogle ispuniti političke prioritete kao što su klimatske promjene, uključujući praćenje promjena u području Arktika, sigurnost i obranu.

Amandman 2

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 38.

Tekst koji je predložila Komisija

(38) U sve se većem broju ključnih gospodarskih sektora, osobito je riječ o prometu, telekomunikacijama, poljoprivredi i energetici, sve više upotrebljavaju sustavi satelitske navigacije, a tome treba dodati i sinergije s aktivnostima povezanim sa sigurnošću i obranom Unije i njezinih država članica. Potpuna kontrola satelitske navigacije stoga bi trebala zajamčiti tehnološku neovisnost Unije, uključujući dugoročno za komponente infrastrukturne opreme, i osigurati njezinu stratešku autonomiju.

Izmjena

(38) U sve se većem broju ključnih gospodarskih sektora, osobito je riječ o prometu, telekomunikacijama, poljoprivredi, **sigurnosti hrane** i energetici, sve više upotrebljavaju sustavi satelitske navigacije, a tome treba dodati i sinergije s aktivnostima povezanim sa sigurnošću i obranom Unije i njezinih država članica. Potpuna kontrola satelitske navigacije stoga bi trebala zajamčiti tehnološku neovisnost Unije, uključujući dugoročno za komponente infrastrukturne opreme, i osigurati njezinu stratešku autonomiju.

Amandman 3

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 40.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(40.a) EGNOS može pridonijeti preciznoj

poljoprivredi i pomoći europskim poljoprivrednicima u suzbijanju otpada, smanjenju prekomjerne uporabe gnojiva i herbicida te optimiranju prinosa usjeva. EGNOS već ima brojnu „zajednicu korisnika”, ali je broj poljoprivrednih strojeva koji su kompatibilni s navigacijskom tehnologijom ograničeniji. Taj je problem potrebno riješiti.

Amandman 4

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 47.

Tekst koji je predložila Komisija

(47) Copernicus bi trebao osigurati autonoman pristup znanju o okolišu i ključnim tehnologijama za usluge promatranja Zemlje i geoinformacija, čime se Uniji omogućava neovisno odlučivanje i djelovanje u područjima, među ostalim, okoliša, klimatskih promjena, civilne zaštite, sigurnosti i digitalnog gospodarstva.

Izmjena

(47) Copernicus bi trebao osigurati autonoman pristup znanju o okolišu i **poljoprivredi i** ključnim tehnologijama za usluge promatranja Zemlje i geoinformacija, čime se Uniji omogućava neovisno odlučivanje i djelovanje u područjima, među ostalim, okoliša, **poljoprivrede, biološke raznolikosti, uporabe zemljišta**, klimatskih promjena, civilne zaštite, sigurnosti i digitalnog gospodarstva.

Amandman 5

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 47.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(47.a) Kada je riječ o poljoprivredi, program Copernicus trebalo bi dodatno razviti i iskoristiti kako bi se potaknuo razvoj praksi kojima se štiti okoliš i održava produktivnost. Poljoprivreda bi tu imala koristi od sveobuhvatnog potencijala programa Copernicus, posebno u pogledu uporabe poljoprivrednih zemljišta i trendova, predviđenih prinosa, upravljanja navodnjavanjem i hidrologije, sezonskog mapiranja kultiviranih područja,

zemljišnog pokrova i izrade karti usjeva, uzimanja zemljišta, stanja usjeva i tla, poljoprivrednih zemljišta visoke prirodne vrijednosti, praćenja biološke raznolikosti ruralnog zemljišta i fragmentacije krajolika. U skladu s rezultatima projekata ESA-e Sen2Agri i Sen4ZPP podaci se mogu upotrijebiti za promjenu pristupa u praćenju ZPP-a, postupnim prijelazom s pristupa koji se temelji na uzimanju uzoraka na sustavni pristup, i, u konačnici, zamjenu provjera na licu mjesta, čime se smanjuje administrativno opterećenje za agencije za plaćanja i krajnje korisnike potpore u okviru ZPP-a.

Amandman 6

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 48.

Tekst koji je predložila Komisija

(48) Copernicus bi se trebao nastaviti na aktivnosti i ostvareno, kao i osigurati kontinuitet tih aktivnosti i ostvarenoga, na temelju Uredbe (EU) br. 377/2014 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁷ o uspostavi programa Unije za promatranje i praćenje Zemlje (Copernicus) i Uredbe (EU) br. 911/2010 Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom programu za praćenje Zemlje (GMES) i njegovim početnim aktivnostima¹⁸ kojom su uspostavljeni prethodni program, Europski program za praćenje Zemlje (GMES), i pravila za provedbu njegovih početnih operacija, uzimajući u obzir nedavne trendove u istraživanju, tehnološke napretke i inovacije koji utječu na područje promatranja Zemlje, kao i razvoje u analitici velikih podataka i umjetnoj inteligenciji te povezane strategije i inicijative na razini Unije¹⁹. U najvećoj bi mogućoj mjeri trebalo iskorištavati kapacitete za promatranje iz svemira kojima raspolaću države članice, Europska svemirska agencija, EUMETSAT²⁰ i drugi

Izmjena

(48) *Program Copernicus temelji se na partnerstvu između Unije, Europske svemirske agencije i država članica. Stoga bi se trebao nadovezati na postojeće europske i nacionalne kapacitete te ih dopunjavati novim, zajednički razvijenim dobrima. Kako bi se primijenio taj pristup, Komisija bi trebala poduzeti mjere u cilju održavanja dijaloga s ESA-om i državama članicama koje posjeduju relevantnu svemirsku i in situ infrastrukturu.* Copernicus bi se trebao nastaviti na aktivnosti i ostvareno, kao i osigurati kontinuitet tih aktivnosti i ostvarenoga, na temelju Uredbe (EU) br. 377/2014 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁷ o uspostavi programa Unije za promatranje i praćenje Zemlje (Copernicus) i Uredbe (EU) br. 911/2010 Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom programu za praćenje Zemlje (GMES) i njegovim početnim aktivnostima¹⁸ kojom su uspostavljeni prethodni program, Europski program za praćenje Zemlje (GMES), i pravila za provedbu njegovih početnih operacija,

subjekti, uključujući komercijalne inicijative u Europi, čime bi se također pridonijelo razvoju održivog komercijalnog svemirskog sektora u Europi. Kad je izvedivo i primjereno, trebalo bi iskorištavati i dostupne in situ i pomoćne podatke, koje su uglavnom dostavile države članice u skladu s Direktivom 2007/2/EZ²¹. Komisija bi trebala surađivati s državama članicama i Europskom agencijom za okoliš kako bi se za potrebe Copernicusa osigurali učinkovit pristup skupovima in situ podataka i upotreba tih podataka.

uzimajući u obzir nedavne trendove u istraživanju, tehnološke napretke i inovacije koji utječu na područje promatranja Zemlje, kao i razvoje u analitici velikih podataka i umjetnoj inteligenciji te povezane strategije i inicijative na razini Unije¹⁹. U najvećoj bi mogućoj mjeri trebalo iskorištavati kapacitete za promatranje iz svemira kojima raspolažu države članice, Europska svemirska agencija, EUMETSAT²⁰ i drugi subjekti, uključujući komercijalne inicijative u Europi, čime bi se također pridonijelo razvoju održivog komercijalnog svemirskog sektora u Europi. Kad je izvedivo i primjereno, trebalo bi iskorištavati i dostupne in situ i pomoćne podatke, koje su uglavnom dostavile države članice u skladu s Direktivom 2007/2/EZ²¹. Komisija bi trebala surađivati s državama članicama i Europskom agencijom za okoliš kako bi se za potrebe Copernicusa osigurali učinkovit pristup skupovima in situ podataka i upotreba tih podataka.

¹⁷ Uredba (EU) br. 377/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o uspostavi programa Copernicus i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 911/2010 (SL L 122, 24.4.2014., str. 44.).

¹⁸ Uredba (EU) br. 911/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. rujna 2010. o europskom programu za praćenje Zemlje (GMES) i njegovim početnim aktivnostima (2011. do 2013.) (SL L 276, 20.10.2010., str. 1.).

¹⁹ Komunikacija „Umjetna inteligencija za Europu“ (COM(2018) 237 final), Komunikacija „Stvaranje zajedničkog europskog podatkovnog prostora“ (COM(2018) 232 final), Prijedlog uredbe Vijeća o osnivanju Europskog zajedničkog poduzeća za računalstvo visokih performansi (COM(2018) 8 final).

²⁰ Europska organizacija za iskorištavanje

¹⁷ Uredba (EU) br. 377/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o uspostavi programa Copernicus i o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 911/2010 (SL L 122, 24.4.2014., str. 44.).

¹⁸ Uredba (EU) br. 911/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. rujna 2010. o europskom programu za praćenje Zemlje (GMES) i njegovim početnim aktivnostima (2011. do 2013.) (SL L 276, 20.10.2010., str. 1.).

¹⁹ Komunikacija „Umjetna inteligencija za Europu“ (COM(2018) 237 final), Komunikacija „Stvaranje zajedničkog europskog podatkovnog prostora“ (COM(2018) 232 final), Prijedlog uredbe Vijeća o osnivanju Europskog zajedničkog poduzeća za računalstvo visokih performansi (COM(2018) 8 final).

²⁰ Europska organizacija za iskorištavanje

meteoroloških satelita.

²¹ Direktiva 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2007. o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Europskoj zajednici (INSPIRE).

meteoroloških satelita.

²¹ Direktiva 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2007. o uspostavljanju infrastrukture za prostorne informacije u Europskoj zajednici (INSPIRE).

Obrazloženje

Ovim se upućivanjem potvrđuju tekuće studije izvedivosti koje je finansirala Europska svemirska agencija i budući razvoj prve jedinice svake vrste satelita koje će se finansirati iz ESA-e.

Amandman 7

Prijedlog uredbe

Uvodna izjava 48.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(48.a) Program Copernicus treba brzo pojačati, na primjer povećanjem broja satelita. Budući da naoblaka može umanjiti iskoristivost slika, potrebna je viša frekvencija slika kako bi se dobile analize vremenskih nizova koje se upotrebljavaju, među ostalim, u poljoprivredne svrhe.

Amandman 8

Prijedlog uredbe

Uvodna izjava 52.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(52) Kad je riječ o prikupljanju podataka, cilj aktivnosti u okviru Copernicusa trebao bi biti dovršetak i održavanje postojeće svemirske infrastrukture, priprema dugoročne zamjene satelita na kraju njihova životnog vijeka **te** započinjanje novih misija koje će obuhvaćati nove sustave za promatranje kako bi se **podupiralo** rješavanje problema globalnih klimatskih promjena (na primjer

(52) Kad je riječ o prikupljanju podataka, cilj aktivnosti u okviru Copernicusa trebao bi biti dovršetak i održavanje postojeće svemirske infrastrukture, priprema dugoročne zamjene satelita na kraju njihova životnog vijeka **i** započinjanje novih misija, **čiju izvedivost trenutno ispituje Europska svemirska agencija, a** koje će obuhvaćati nove sustave za promatranje kako bi se

praćenje emisija antropogenog CO₂ i ostalih stakleničkih plinova). Trebalo bi proširiti globalnu pokrivenost aktivnosti praćenja u okviru Copernicusa na polarne regije te bi se tim aktivnostima trebalo podupirati osiguravanje usklađenosti s propisima o okolišu, obvezno praćenje stanja okoliša i izvješćivanje o njima i inovativne primjene u zaštiti okoliša (na primjer za praćenje usjeva, upravljanje vodama i poboljšano praćenje požara). U tu svrhu Copernicus bi trebao potpuno iskoristiti ulaganja izvršena u prethodnom razdoblju financiranja (2014.–2020.) uz istovremeno istraživanje novih operativnih i poslovnih modela radi daljnog dopunjavanja kapaciteta Copernicusa. Copernicus bi trebao biti nastavak uspješnih partnerstava s državama članicama kako bi se dodatno razvila njegova sigurnosna dimenzija u okviru odgovarajućih mehanizama upravljanja radi odgovaranja na promjenjive potrebe korisnika u području sigurnosti.

poduprlo rješavanje problema globalnih klimatskih promjena (na primjer praćenje emisija antropogenog CO₂ i ostalih stakleničkih plinova), *te praćenje stanja u poljoprivredi*. Trebalo bi proširiti globalnu pokrivenost aktivnosti praćenja u okviru Copernicusa na polarne regije te bi se tim aktivnostima trebalo podupirati osiguravanje usklađenosti s propisima o okolišu, obvezno praćenje stanja okoliša i izvješćivanje o njima i inovativne primjene u zaštiti okoliša (na primjer za praćenje usjeva, upravljanje vodama i poboljšano praćenje požara). U tu svrhu Copernicus bi trebao potpuno iskoristiti ulaganja izvršena u prethodnom razdoblju financiranja (2014.–2020.) uz istovremeno istraživanje novih operativnih i poslovnih modela radi daljnog dopunjavanja kapaciteta Copernicusa. Copernicus bi trebao biti nastavak uspješnih partnerstava s državama članicama kako bi se dodatno razvila njegova sigurnosna dimenzija u okviru odgovarajućih mehanizama upravljanja radi odgovaranja na promjenjive potrebe korisnika u području sigurnosti.

Obrazloženje

Ovim se upućivanjem potvrđuju tekuće studije izvedivosti koje je finansirala Europska svemirska agencija i budući razvoj prve jedinice svake vrste satelita koje će se finansirati iz ESA-e.

Amandman 9

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 53.

Tekst koji je predložila Komisija

(53) Copernicus bi u okviru funkcije obrade podataka i informacija trebao osigurati dugoročnu održivost i daljnji razvoj ključnih usluga Copernicusa, pružajući informacije kako bi se zadovoljile potrebe javnog sektora i one proizašle iz međunarodnih obveza Unije, te

Izmjena

(53) Copernicus bi u okviru funkcije obrade podataka i informacija trebao osigurati dugoročnu održivost i daljnji razvoj ključnih usluga Copernicusa, pružajući informacije kako bi se zadovoljile potrebe javnog sektora i one proizašle iz međunarodnih obveza Unije, te

maksimalno povećavajući mogućnosti za komercijalno iskorištavanje. Konkretno, Copernicus bi trebao na lokalnoj, nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini pružati informacije o stanju atmosfere, uključujući o kvaliteti zraka; informacije o stanju oceana; informacije u svrhu potpore praćenja kopna kojima se podržava provedba lokalnih, nacionalnih i Unijinih politika; informacije u svrhu potpore prilagodbi klimatskim promjenama i njihovom ublažavanju; geoprostorne informacije za potporu upravljanju kriznim situacijama, uključujući u okviru preventivnih aktivnosti, osiguravanju usklađenosti s propisima o okolišu te civilnoj sigurnosti, uključujući potporu vanjskom djelovanju Unije. Komisija bi trebala odrediti odgovarajuće ugovorne aranžmane kojima se potiče održivost pružanja usluge.

maksimalno povećavajući mogućnosti za komercijalno iskorištavanje. Konkretno, Copernicus bi trebao na lokalnoj, nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini pružati informacije o stanju atmosfere, uključujući o kvaliteti zraka; informacije o stanju oceana; informacije u svrhu potpore praćenja kopna kojima se podržava provedba lokalnih, nacionalnih i Unijinih politika; informacije u svrhu potpore prilagodbi klimatskim promjenama i njihovom ublažavanju; **informacije o stanju poljoprivrednih zemljišta i uporabi poljoprivrednih zemljišta, informacije o ribolovnim aktivnostima**, geoprostorne informacije za potporu upravljanju kriznim situacijama, uključujući u okviru preventivnih aktivnosti, osiguravanju usklađenosti s propisima o okolišu te civilnoj sigurnosti, uključujući potporu vanjskom djelovanju Unije. Komisija bi trebala odrediti odgovarajuće ugovorne aranžmane kojima se potiče održivost pružanja usluge.

Amandman 10

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 59.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(59.a) *S obzirom na ogroman potencijal koji satelitska snimanja imaju za održivo i učinkovito upravljanje resursima, uslijed čega se, na primjer, pružaju pouzdane i pravovremene informacije o stanju usjeva i tala, tu bi uslugu trebalo dodatno poboljšati kako bi se zadovoljile potrebe krajnjih korisnika i osiguralo povezivanje podataka.*

Amandman 11

Prijedlog uredbe Uvodna izjava 86.

Tekst koji je predložila Komisija

(86) Moguće je da su za infrastrukturu namijenjenu Programu potrebne dodatne aktivnosti istraživanja i inovacija, koje se može podržati u okviru programa Obzor Europa, uz nastojanje da se ostvari usklađenost s aktivnostima Europske svemirske agencije u tom području. Sinergije s Obzorom Europa trebale bi osigurati da se potrebe za istraživanjem i razvojem u svemirskom sektoru utvrde i definiraju kao dio strateškog planiranja istraživanja i inovacija. Svemirski podaci i usluge koji se u okviru Programa stavljuju besplatno na raspolaganje koristit će se za razvoj revolucionarnih rješenja putem istraživanja i inovacija, uključujući u okviru Obzora Europa, posebno za održivu hranu i prirodne resurse, praćenje klime, pametne gradove, automatizirana vozila, sigurnost i upravljanje katastrofama. U strateškom planiranju u okviru programa Obzor utvrditi će se aktivnosti istraživanja i inovacija u kojima bi se moglo iskoristiti infrastrukture u vlasništvu Unije kao što su Galileo, EGNOS i Copernicus. Istraživačke infrastrukture, osobito mreže za in situ promatranja, bit će ključni sastavni dijelovi in situ promatračke infrastrukture kojom će biti omogućene usluge Copernicusa.

Izmjena

(86) Moguće je da su za infrastrukturu namijenjenu Programu potrebne dodatne aktivnosti istraživanja i inovacija, koje se može podržati u okviru programa Obzor Europa, uz nastojanje da se ostvari usklađenost s aktivnostima Europske svemirske agencije u tom području. Sinergije s Obzorom Europa trebale bi osigurati da se potrebe za istraživanjem i razvojem u svemirskom sektoru utvrde i definiraju kao dio strateškog planiranja istraživanja i inovacija. Svemirski podaci i usluge koji se u okviru Programa stavljuju besplatno na raspolaganje koristit će se za razvoj revolucionarnih rješenja putem istraživanja i inovacija, uključujući u okviru Obzora Europa, posebno za održivu hranu i prirodne resurse, praćenje klime, **olakšavanje sprečavanja prirodnih katastrofa**, pametne gradove, automatizirana vozila, sigurnost i upravljanje katastrofama. U strateškom planiranju u okviru programa Obzor utvrditi će se aktivnosti istraživanja i inovacija u kojima bi se moglo iskoristiti infrastrukture u vlasništvu Unije kao što su Galileo, EGNOS i Copernicus. Istraživačke infrastrukture, osobito mreže za in situ promatranja, bit će ključni sastavni dijelovi in situ promatračke infrastrukture kojom će biti omogućene usluge Copernicusa.

Amandman 12

Prijedlog uredbe

Članak 2. – stavak 1. – točka 23. – podstavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

„temeljni korisnici Copernicusa” znači korisnici koji imaju koristi od podataka i informacija programa Copernicus te imaju dodatnu ulogu u razvoju programa Copernicus, a koji obuhvaćaju institucije i tijela Unije i europska nacionalna ili regionalna javna tijela kojima je povjerena

Izmjena

„temeljni korisnici Copernicusa” znači korisnici koji imaju koristi od podataka i informacija programa Copernicus te imaju dodatnu ulogu u razvoju programa Copernicus, a koji obuhvaćaju institucije i tijela Unije i europska nacionalna ili regionalna javna tijela kojima je povjerena

zadaća pružanja javne usluge za potrebe definiranja, provedbe, osiguravanja provedbe ili praćenja politika *okoliša*, civilne zaštite ili sigurnosti;

zadaća pružanja javne usluge za potrebe definiranja, provedbe, osiguravanja provedbe ili praćenja *politike okoliša*, *poljoprivredne politike*, politika *održivog razvoja*, *šumarstva*, civilne zaštite ili sigurnosti;

Amandman 13

Prijedlog uredbe

Članak 2. – stavak 1. – točka 23. – podstavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija

„drugi korisnici Copernicusa” znači korisnici koji imaju koristi od podataka i informacija programa Copernicus, a osobito uključuju istraživačke i obrazovne organizacije, komercijalna i privatna tijela, dobrovorne udruge, nevladine organizacije i međunarodne organizacije.

Izmjena

„drugi korisnici Copernicusa” znači korisnici koji imaju koristi od podataka i informacija programa Copernicus, a osobito uključuju istraživačke i obrazovne organizacije, komercijalna i privatna tijela, *pravne subjekte*, dobrovorne udruge, nevladine organizacije i međunarodne organizacije.

Amandman 14

Prijedlog uredbe

Članak 3. – stavak 1. – točka b

Tekst koji je predložila Komisija

(b) regionalnog satelitskog navigacijskog sustava, koji se sastoji od zemaljskih centara i postaja te nekoliko transpondera na geosinkronim satelitima, kojim se poboljšavaju i ispravljaju otvoreni signali koje emitiraju Galileo i drugi GNSS-ovi, među ostalim za upravljanje zračnim prometom i usluge u zračnoj plovidbi (dalje u tekstu „Europski geostacionarni navigacijski sustav“ ili EGNOS);

Izmjena

(b) regionalnog satelitskog navigacijskog sustava, koji se sastoji od zemaljskih centara i postaja te nekoliko transpondera na geosinkronim satelitima, kojim se poboljšavaju i ispravljaju otvoreni signali koje emitiraju Galileo i drugi GNSS-ovi, među ostalim za upravljanje zračnim prometom i usluge u zračnoj plovidbi *te u poljoprivredne svrhe* (dalje u tekstu „Europski geostacionarni navigacijski sustav“ ili EGNOS);

Amandman 15

Prijedlog uredbe

Članak 3. – stavak 1. – točka c

Tekst koji je predložila Komisija

(c) autonomnog sustava za promatranje Zemlje utemeljenog na potrebama korisnika pod civilnim nadzorom koji nudi geoinformacijske podatke i usluge, sastoji se od satelita, zemaljske infrastrukture, objekata za obradu podataka i informacija i distribucijske infrastrukture te u potpunosti integrira **sigurnosne** potrebe i zahtjeve (dalje u tekstu „Copernicus”);

Izmjena

(c) autonomnog sustava za promatranje Zemlje utemeljenog na potrebama korisnika pod civilnim nadzorom koji nudi **ažurirane i pouzdane** geoinformacijske podatke i usluge, sastoji se od satelita, zemaljske infrastrukture, objekata za obradu podataka i informacija i distribucijske infrastrukture te u potpunosti integrira potrebe i zahtjeve **u pogledu sigurnosti građana Unije** (dalje u tekstu „Copernicus”);

Amandman 16

Prijedlog uredbe

Članak 4. – stavak 1. – točka a

Tekst koji je predložila Komisija

(a) pružanje ili doprinos pružanju visokokvalitetnih i najnaprednijih, prema potrebi i sigurnih, podataka, informacija i usluga povezanih sa svemirom, što se obavlja bez prekida i gdje god je to moguće na globalnoj razini, kojima se ispunjavaju postojeće i buduće potrebe prioriteta politike Unije, među ostalim u pogledu klimatskih promjena i sigurnosti obrane;

Izmjena

(a) pružanje ili doprinos pružanju visokokvalitetnih i najnaprednijih, prema potrebi i sigurnih, podataka, informacija i usluga povezanih sa svemirom, što se obavlja bez prekida i gdje god je to moguće na globalnoj razini, kojima se ispunjavaju postojeće i buduće potrebe prioriteta politike Unije, među ostalim u pogledu klimatskih promjena, **sigurnosti opskrbe hransom i sigurnosti hrane te sigurnosti i obrane**;

Amandman 17

Prijedlog uredbe

Članak 4. – stavak 1. – točka d

Tekst koji je predložila Komisija

(d) promicanje uloge Unije na međunarodnoj sceni kao vodećeg aktera u svemirskom sektoru i jačanje njezine uloge u rješavanju globalnih problema i podupiranju globalnih inicijativa, uključujući pitanja klimatskih promjena i

Izmjena

(d) promicanje uloge Unije na međunarodnoj sceni kao vodećeg aktera u svemirskom sektoru i jačanje njezine uloge u rješavanju globalnih problema i podupiranju globalnih inicijativa, uključujući pitanja klimatskih promjena,

održivog razvoja.

precizne poljoprivrede, sigurnosti opskrbe hranom i održivog razvoja.

Amandman 18

Prijedlog uredbe

Članak 4. – stavak 2. – točka a

Tekst koji je predložila Komisija

(a) za Galileo i EGNOS: pružanje najnaprednijih i, prema potrebi, sigurnih usluga za određivanje položaja, navigaciju i mjerjenje vremena;

Izmjena

(a) za Galileo i EGNOS: pružanje najnaprednijih i, prema potrebi, sigurnih usluga za određivanje položaja, navigaciju i mjerjenje vremena **na dulji rok**;

Obrazloženje

Kao i Copernicus, Galileo bi trebao biti dugoročno dostupan.

Amandman 19

Prijedlog uredbe

Članak 4. – stavak 2. – točka b

Tekst koji je predložila Komisija

(b) za Copernicus: dugoročno pružanje točnih i pouzdanih podataka i informacija dobivenih promatranjem Zemlje kako bi se pružila potpora provedbi i praćenju politika Unije i njezinih država članica u područjima okoliša, klimatskih promjena, poljoprivrede i ruralnog razvoja, civilne zaštite, sigurnosti i digitalnog gospodarstva;

Izmjena

(b) za Copernicus: dugoročno pružanje točnih i pouzdanih podataka i informacija dobivenih promatranjem Zemlje kako bi se pružila potpora provedbi i praćenju politika Unije i njezinih država članica u područjima okoliša, **upravljanja vodama, gospodarenja šumama, klimatskih promjena, poljoprivrede i ruralnog razvoja, ribarstva, civilne zaštite, sigurnosti i digitalnog gospodarstva**;

Amandman 20

Prijedlog uredbe

Članak 11. – stavak 1. – podstavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Financijska omotnica za provedbu

Izmjena

Financijska omotnica za provedbu

Programa za razdoblje 2021.–2027. iznosi [16] milijardi EUR u tekućim cijenama.

Programa za razdoblje 2021. – 2027. iznosi [18] milijardi EUR u tekućim cijenama.

Obrazloženje

Ta je brojka u skladu s procjenama dugoročnog scenarija programa Copernicus za provedbu svih prioriteta koje je utvrdila Europska komisija.

Amandman 21

Prijedlog uredbe

Članak 11. – stavak 1. – podstavak 2. – točka b

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(b) za Copernicus: [5,8] milijardi EUR; (b) za Copernicus: [7,8] milijardi EUR;

Obrazloženje

Ta je brojka u skladu s procjenama dugoročnog scenarija programa Copernicus za provedbu svih prioriteta koje je utvrdila Europska komisija.

Amandman 22

Prijedlog uredbe

Članak 11. – stavak 6.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

6. *Sredstva dodijeljena državama članicama na temelju podijeljenog upravljanja mogu se, na njihov zahtjev, prenijeti u Program. Komisija ta sredstva izvršava u skladu s člankom 62. stavkom 1. točkom (a) Financijske uredbe ili neizravno u skladu s točkom (c) tog članka. Ako je moguće, ta će se sredstva upotrebljavati u korist predmetne države članice.*

Briše se.

Amandman 23

Prijedlog uredbe

Članak 44. – stavak 1. – točka b

Tekst koji je predložila Komisija

(b) usluga visoke točnosti (HAS), koja je besplatna za korisnike i koja pomoći širenja dodatnih podataka u dopunskom frekvencijskom pojasu pruža informacije visoke točnosti za određivanje položaja i sinkronizaciju namijenjene prvenstveno za satelitske navigacijske aplikacije za profesionalnu ili komercijalnu upotrebu;

Izmjena

(b) usluga visoke točnosti (HAS), koja je besplatna za korisnike i koja pomoći širenja dodatnih podataka u dopunskom frekvencijskom pojasu pruža informacije visoke točnosti za određivanje **horizontalnog i vertikalnog** položaja i sinkronizaciju namijenjene prvenstveno za satelitske navigacijske aplikacije za profesionalnu ili komercijalnu upotrebu;

Amandman 24

Prijedlog uredbe

Članak 48. – stavak 3. – točka b

Tekst koji je predložila Komisija

(b) komponenta za obradu podataka i informacija, koja uključuje aktivnosti za generiranje informacija s dodanom vrijednošću za potporu praćenju okoliša, izvješćivanju i osiguravanju usklađenosti, civilnoj zaštiti i sigurnosnim uslugama (usluge programa Copernicus);

Izmjena

(b) komponenta za obradu podataka i informacija, koja uključuje aktivnosti za generiranje **standardiziranih** informacija s dodanom vrijednošću za potporu praćenju **voda, okoliša, poljoprivrede, ruralnog razvoja i šumarstva**, izvješćivanju i osiguravanju usklađenosti, civilnoj zaštiti i sigurnosnim uslugama (usluge programa Copernicus);

Amandman 25

Prijedlog uredbe

Članak 49. – stavak 1. – točka a

Tekst koji je predložila Komisija

(a) mjere kojima se osigurava kontinuitet postojećih misija Sentinela te razvoj, lansiranje i održavanje dalnjih Sentinel i upravljanje njima uz proširenje opsega promatranja, pri čemu se prednost daje; promatračkim kapacitetima za praćenje antropogenih emisija CO₂ i ostalih stakleničkih plinova, što omogućuje pokrivenost polova i inovativne ekološke primjene u područjima **poljoprivrede, šumarstva i upravljanja vodama**;

Izmjena

(a) mjere kojima se osigurava kontinuitet postojećih misija Sentinela te razvoj, lansiranje i održavanje dalnjih Sentinel i upravljanje njima uz proširenje opsega promatranja, pri čemu se prednost daje; promatračkim kapacitetima za praćenje antropogenih emisija CO₂ i ostalih stakleničkih plinova, što omogućuje pokrivenost polova i inovativne ekološke primjene u područjima **poljodjelstva i stočarstva, ribarstva, šumarstva i**

upravljanja vodama;

Amandman 26

Prijedlog uredbe

Članak 50. – stavak 1. – točka a – uvodni dio

Tekst koji je predložila Komisija

(a) uslugama praćenja *okoliša*, izvješćivanja i osiguravanja usklađenosti, koje obuhvaćaju:

Izmjena

(a) uslugama praćenja *razvoja stanja u okolišu, poljoprivredi i ruralnim područjima*, izvješćivanja i osiguravanja usklađenosti, koje obuhvaćaju:

Amandman 27

Prijedlog uredbe

Članak 50. – stavak 1. – točka a – alineja 3.

Tekst koji je predložila Komisija

– praćenje kopna i poljoprivrede radi pružanja informacija o pokrovu zemljišta, uporabi zemljišta, prenamjeni zemljišta, gradskim područjima, količini i kvaliteti unutarnjih voda, šumama, poljoprivredi i drugim prirodnim resursima, biološkoj raznolikosti i kriosferi,

Izmjena

– praćenje kopna i poljoprivrede radi pružanja informacija o pokrovu zemljišta, uporabi zemljišta, prenamjeni zemljišta, gradskim područjima, količini i kvaliteti unutarnjih voda, šumama, *a posebno krčenju šuma*, poljoprivredi i drugim prirodnim resursima, biološkoj raznolikosti i kriosferi, *redovnoj procjeni obrađenih površina, praćenju razvoja usjeva na regionalnoj i globalnoj razini, procjeni žetva i predviđanjima najprikladnijih vremenskih okvira za žetvu, predviđanjima žetvenih prinosa, procjenama potreba za navodnjavanjem, optimizaciji uporabe gnojiva ili pesticida, praćenju evapotranspiracije i vodnog stresa usjeva, mapiranju i praćenju sastava tla i sirovina, dezertifikaciji, plodoredu i diversifikaciji usjeva, eroziji tla, kontaminaciji i nepropusnosti, upravljanju kemijskim tvarima i otpadom*;

Amandman 28

Prijedlog uredbe

Članak 50. – stavak 1. – točka a – alineja 3.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

– države članice moći će služiti tim informacijama i podacima dobivenima praćenjem poljoprivrednog područja u vezi sa stupnjem prekrivenosti zemljišta i iskorištavanjem poljoprivrednog zemljišta kako bi dodatno smanjile administrativno opterećenje pri dodjeljivanju poljoprivrednih subvencija;

Amandman 29

Prijedlog uredbe

Članak 50. – stavak 1. – točka a – alineja 4.

Tekst koji je predložila Komisija

– praćenje klimatskih promjena radi pružanja informacija o antropogenim emisijama CO₂ i drugih stakleničkih plinova, ključnim klimatskim varijablama, ponovnim analizama klime, sezonskim prognozama, klimatskim projekcijama i uzrocima klimatskih promjena te pokazatelja u odgovarajućim vremenskim i prostornim razmjerima;

Izmjena

*– praćenje klimatskih promjena radi pružanja informacija o antropogenim emisijama CO₂ i drugih stakleničkih plinova, ključnim klimatskim varijablama, ponovnim analizama klime, sezonskim prognozama, klimatskim projekcijama i uzrocima klimatskih promjena te **erodije tla ili drugih** pokazatelja u odgovarajućim vremenskim i prostornim razmjerima;*

Amandman 30

Prijedlog uredbe

Članak 50. – stavak 1. – točka a – alineja 4.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

– mapiranje poljoprivrednih zemljišta kojima je potrebno navodnjavanje, predviđanja prinosa usjeva i uporabu zemljišta te jamčenje bolje sigurnosti opskrbe hranom i kvalitetu hrane, uz istodobnu zaštitu okoliša;

Amandman 31

Prijedlog uredbe

Članak 50. – stavak 1. – točka a – alineja 4.b (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

– praćenje ribolovnih aktivnosti kako bi se zajamčile bolja sigurnost opskrbe hrana i kvaliteta hrane, uz istodobnu zaštitu okoliša;

Amandman 32

Prijedlog uredbe

Članak 50. – stavak 1. – točka b

Tekst koji je predložila Komisija

(b) uslugama upravljanja kriznim situacijama za pružanje informacija za potporu javnim tijelima nadležnim za civilnu zaštitu uspostavljenima u Uniji, kao potpora operacijama civilne zaštite i odgovora na krizne situacije (poboljšanje aktivnosti ranog upozoravanja i kapaciteta za odgovor na krize) te aktivnostima sprečavanja i pripravnosti (analize rizika i oporavka) u vezi s različitim vrstama katastrofa;

Izmjena

(b) uslugama upravljanja kriznim situacijama za pružanje informacija za potporu javnim tijelima nadležnim za civilnu zaštitu uspostavljenima u Uniji, kao potpora operacijama civilne zaštite i odgovora na krizne situacije (poboljšanje aktivnosti ranog upozoravanja i kapaciteta za odgovor na krize) te aktivnostima sprečavanja i pripravnosti (analize rizika i oporavka) u vezi s različitim vrstama katastrofa, *uključujući požare*;

Amandman 33

Prijedlog uredbe

Članak 51. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

1. Copernicus obuhvaća mjere kojima se osigurava pristup svim podacima i informacijama programa Copernicus i, prema potrebi, dodatna infrastruktura i usluge za poticanje pristupa tim podacima i informacijama te njihove distribucije i upotrebe.

Izmjena

1. Copernicus obuhvaća mjere kojima se osigurava pristup svim podacima i informacijama programa Copernicus i, prema potrebi, dodatna infrastruktura i usluge za poticanje pristupa tim podacima i informacijama te njihove distribucije i upotrebe. *Pružaju se konkretne mjere podizanja razine osviještenosti i sposobljavanja u pogledu usluga koje Copernicus pruža konkretnim potencijalnim korisnicima te se potiču mјere za promicanje uporabe usluga koje*

se temelje na programu Copernicus u kontekstu ZPP-a među poljoprivrednicima. Osim toga, uspostavljaju se konkretne mjere kojima se podupire pristup podacima programa Copernicus te povećava razina uporabe usluga koje se temelje na programu Copernicus kod regionalnih i lokalnih tijela.

POSTUPAK U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Naslov	Uspostavljanje svemirskog programa Unije i Agencije Europske unije za svemirski program
Referentni dokumenti	COM(2018)0447 – C8-0258/2018 – 2018/0236(COD)
Nadležni odbor Datum objave na plenarnoj sjednici	ITRE 14.6.2018
Odbori koji su dali mišljenje Datum objave na plenarnoj sjednici	AGRI 14.6.2018
Izvjestitelj(ica) za mišljenje Datum imenovanja	Hilde Vautmans 4.7.2018
Datum usvajanja	9.10.2018
Rezultat konačnog glasovanja	+: 32 -: 3 0: 1
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	John Stuart Agnew, Clara Eugenia Aguilera García, José Bové, Daniel Buda, Nicola Caputo, Matt Carthy, Michel Dantin, Paolo De Castro, Albert Deß, Jørn Dohrmann, Herbert Dorfmann, Norbert Erdős, Luke Ming Flanagan, Karine Gloanec Maurin, Esther Herranz García, Jan Huitema, Martin Häusling, Peter Jahr, Ivan Jakovčić, Jarosław Kalinowski, Zbigniew Kuźmiuk, Norbert Lins, Philippe Loiseau, Mairead McGuinness, Ulrike Müller, Maria Noichl, Marijana Petir, Laurențiu Rebega, Bronis Ropè, Maria Lidia Senra Rodríguez, Czesław Adam Siekierski, Maria Gabriela Zoană
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Elsi Katainen, Susanne Melior, Momchil Nekov, Annie Schreijer-Pierik, Ramón Luis Valcárcel Siso
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 200. st. 2.	Stanisław Ożóg

**KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U ODBORU KOJI
DAJE MIŠLJENJE**

32	+
ALDE	Jan Huitema, Ivan Jakovčić, Elsi Katainen, Ulrike Müller
ECR	Jørn Dohrmann, Zbigniew Kuźmiuk, Stanisław Ożóg, Laurențiu Rebega
ENF	Philippe Loiseau
PPE	Daniel Buda, Michel Dantin, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Norbert Erdős, Esther Herranz García, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Mairead McGuinness, Marijana Petir, Czesław Adam Siekierski, Ramón Luis Valcárcel Siso
S&D	Clara Eugenia Aguilera García, Nicola Caputo, Paolo De Castro, Karine Gloanec Maurin, Susanne Melior, Momchil Nekov, Maria Noichl, Maria Gabriela Zoană
Verts/ALE	José Bové, Martin Häusling, Bronis Ropé

3	-
EFDD	John Stuart Agnew
GUE/NGL	Matt Carthy, Maria Lidia Senra Rodríguez

1	0
GUE/NGL	Luke Ming Flanagan

Korišteni znakovi:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržani